

NGHIÊN CỨU PHƯƠNG THỨC PHẢN ÁNH SỰ KIỆN LỄ HỘI MIỀN TRUNG - TÂY NGUYÊN CỦA BÁO MẠNG ĐIỆN TỬ VNEXPRESS NHẪM PHỤC VỤ VIỆC QUẢNG BÁ DU LỊCH KHU VỰC

Trần Thị Hòa *

TÓM TẮT

Miền Trung - Tây Nguyên (MTTN) là khu vực có hệ thống lễ hội phong phú và độc đáo. Sự phản ánh của báo chí về những sự kiện lễ hội này sẽ góp phần quảng bá những giá trị văn hóa, thúc đẩy phát triển du lịch trong khu vực. Nghiên cứu này tìm hiểu phương thức mà *VnExpress* - báo mạng điện tử hàng đầu Việt Nam - phản ánh về sự kiện lễ hội MTTN. Nghiên cứu cho thấy *VnExpress* tuy là báo mạng được người Việt trên khắp năm châu tìm đọc nhưng chưa chú tâm đúng mức đến vùng đất vốn chiếm gần một nửa lãnh thổ Việt Nam và đang sở hữu nhiều di sản thế giới. MTTN được thể hiện trên báo *VnExpress* như một “miền Trung thiên tai” hơn là một “miền Trung lễ hội”. Các vấn đề về kinh tế, quốc phòng của MTTN thu hút sự chú ý của *VnExpress* hơn là những di sản văn hóa. Kết quả này gợi ý cần phải có những chiến lược PR phù hợp để thúc đẩy sự quảng bá tích cực hơn nữa các sự kiện lễ hội MTTN trên báo chí trong thời gian tới. Nghiên cứu cũng đề xuất mô hình phản ánh của báo chí về sự kiện lễ hội gồm 3 giai đoạn: tiền sự kiện, trong sự kiện và hậu sự kiện.

1. Đặt vấn đề

Miền Trung-Tây Nguyên, với diện tích chiếm gần 46% lãnh thổ Việt Nam, là một khu vực có tầm quan trọng chiến lược về kinh tế, quốc phòng, an ninh của đất nước ta. Không những thế, miền đất rộng lớn trải dài trên 19 tỉnh và thành phố này còn là nơi lưu giữ nền văn hóa vừa đa dạng và độc đáo với những giá trị đã được thế giới công nhận như Đô thị cổ Hội An, Thánh địa Mỹ Sơn, Quần thể Di tích Cố đô Huế. Trong kho tàng văn hóa phong phú của MTTN, hệ thống lễ hội chiếm một phần đáng chú ý, góp phần tạo nên bản sắc của miền đất này, là tài sản văn hóa quý giá. Việc quảng bá rộng rãi về các sự kiện lễ hội của MTTN, đặc biệt là thông qua báo chí, sẽ góp phần giới thiệu đến với nhân dân cả nước và bạn bè năm châu về những giá trị văn hóa quý báu của dân tộc Việt Nam, tạo điều kiện thúc đẩy sự phát triển của ngành du lịch ở MTTN nói riêng và cả nước nói chung.

Nghiên cứu này được thực hiện nhằm tìm hiểu phương thức phản ánh sự kiện lễ hội MTTN của báo mạng điện tử *VnExpress* – một trong những tờ báo mạng điện tử hàng đầu của nước ta hiện nay. Mục đích nghiên cứu nhằm giúp những người làm công tác PR, xúc tiến du lịch, các nhà báo... hiểu được mức độ quan tâm của báo chí đối với các sự kiện lễ hội được tổ chức trong khu vực MTTN, qua đó điều chỉnh các hoạt động PR cho phù hợp để tăng cường hiệu quả quảng bá các sự kiện lễ hội của khu vực này.

2. Nội dung vấn đề

2.1. Khái niệm lễ hội

Lễ hội là một loại hình hoạt động văn hóa, xã hội tổng hợp được tiến hành bởi một cộng đồng cụ thể, trên một địa bàn cụ thể, với những mục đích cụ thể, rõ ràng như tôn

vinh thân thánh, các anh hùng, tôn vinh một địa danh, các sản phẩm đặc sắc của địa phương nhằm phục vụ các nhu cầu về tâm linh, tinh thần, văn hóa, giải trí, kinh tế... của một cộng đồng hoặc tập thể người.

2.2. Lễ hội ở miền Trung - Tây Nguyên

Miền Trung - Tây Nguyên với vị trí địa lý, đặc điểm lịch sử và dân tộc độc đáo đã và đang sở hữu hệ thống lễ hội cổ truyền chứa đựng những giá trị cao về văn hóa, lịch sử, nhân văn, giáo dục (Lễ hội Tháng Ba Tây Nguyên, Lễ hội Katê, Lễ Nghinh Ông Sanh...). Bên cạnh đó, hòa với sự phát triển chung của cả nước, xu thế chung của thế giới, MTTN cũng cho ra đời nhiều lễ hội mới hiện đại mang tính chất giải trí, xúc tiến du lịch như Cuộc thi bắn pháo hoa Quốc tế Đà Nẵng, Festival Huế, Festival Hoa Đà Lạt.

2.3. Sự kiện lễ hội

Theo Getz, sự kiện (event) là điều xảy ra (occurrence, happening) hoặc trải nghiệm (experience). Nhìn nhận từ góc độ sự kiện học (event studies), lễ hội cũng là một loại sự kiện. Theo quan niệm của các nhà nghiên cứu về sự kiện và tổ chức sự kiện, thì lễ hội là một trong những loại sự kiện được lập kế hoạch (planned event), thường có sự tham gia đặc biệt của báo chí trong việc phản ánh sự kiện. Lễ hội là một hình thức phổ biến của sự kiện, nó tồn tại trong hầu hết các thời đại và các loại hình xã hội; là một bộ phận nổi bật của nền văn hóa, thuộc loại sự kiện văn hóa và là một bộ phận cấu thành quan trọng ngành công nghiệp tổ chức sự kiện đang phát triển hiện nay.

2.4. Đặc điểm của sự kiện lễ hội MTTN

Lễ hội ở MTTN thuộc loại sự kiện được lập kế hoạch, diễn ra ở nhiều địa bàn, nhiều khu vực, đa dạng, phong phú, thể hiện những nét văn hóa của nhiều dân tộc, nhiều cộng đồng qua chiều dài lịch sử, thể hiện sự giao lưu văn hoá, có nhiều giá trị về văn hóa, lịch sử, là sự quy tụ, phản ánh những đặc điểm về con người và vùng đất này, là những hoạt động có giá trị giáo dục cao về văn hóa, lịch sử, truyền thống, tinh thần yêu quê hương đất nước, yêu cộng đồng, tinh thần thượng võ.

2.5. Kết quả khảo sát phương thức phản ánh sự kiện lễ hội MTTN của báo mạng điện tử VnExpress (từ tháng 1 đến tháng 12 năm 2010)

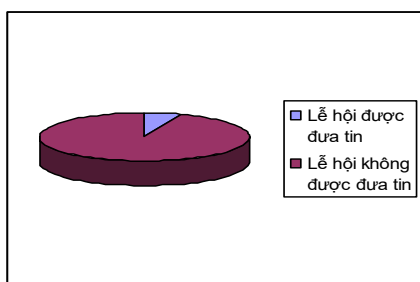
2.5.1. Sơ lược về báo mạng điện tử VnExpress

Báo mạng điện tử *VnExpress* ra mắt trên Internet ngày 26/2/2001. Cơ quan chủ quản của báo là Bộ Khoa học và Công nghệ Việt Nam. Đến nay, với 20 triệu lượt truy cập mỗi ngày, đây là báo trực tuyến tiếng Việt có nhiều người xem nhất trên toàn cầu. Theo Google Analytics, *VnExpress* hiện có gần 12,7 triệu độc giả thường xuyên. Các lĩnh vực đưa tin chủ yếu của *VnExpress* là văn hóa, thể thao, tin tức quốc tế, các vấn đề nóng như chủ quyền lãnh hải, tình trạng rối loạn giao thông, một số vấn đề xã hội. Độc giả của *VnExpress* khá đa dạng, bao gồm giới trẻ, trí thức, chính khách, văn nghệ sĩ, doanh nhân...

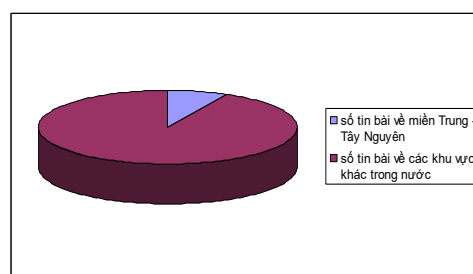
2.5.2. Về số lượng sự kiện lễ hội MTTN được phản ánh trên báo VnExpress

Trong số 179 lễ hội được thống kê, chỉ có 10 lễ hội MTTN được phản ánh trên VnExpress, chiếm 5,5 % tổng số lễ hội có trên thực tế.

Trong phần phản ánh về sự kiện Tết Nguyên Đán – lễ hội chung của cả nước – số tin bài về MTTN chỉ chiếm 15/200 tin bài, chiếm 7,5%.

Hình 1. Biểu đồ số lượng lễ hội MTTN được báo VnExpress đưa tin

Hình 2. Biểu đồ tỉ lệ tin bài về MTTN so với tin bài về các khu vực khác trong nước trong loạt bài phản ánh sự kiện Tết Nguyên Đán Canh Dần 2010 của báo VnExpress

Bảng 1. Bảng thống kê các sự kiện lễ hội MTTN được phản ánh trên VnExpress từ 1/1/2010 đến 20/12/2010

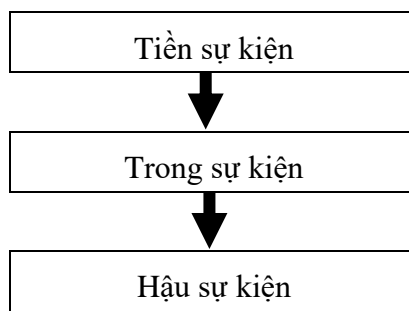
STT	Sự kiện	Số tin bài
1	Tết Nguyên đán	13
2	Lễ hội Hoa Đà Lạt	11
3	Cuộc thi Bắn pháo hoa quốc tế Đà Nẵng	11
4	Festival Huế	3
5	Tết Nguyên tiêu	2
6	Lễ hội Làng Sen	1
7	Lễ hội Tưởng nhớ Mai An Tiêm	1
8	Lễ hội Biển đảo	1
9	Lễ Khao lè thế lính Hoàng Sa	1
10	Lễ Noel	1

Như vậy, ngoài sự kiện Tết Nguyên Đán là lễ hội chung của cả nước được VnExpress đưa tin đậm nét, chỉ có Lễ hội Hoa Đà Lạt và Cuộc thi Bắn pháo hoa quốc tế Đà Nẵng là hai sự kiện lễ hội MTTN được báo VnExpress tập trung phản ánh. Những lễ hội khác chỉ nhận được số lượng tin bài ít ỏi hoặc không hề được đề cập.

2.5.3. Về phương thức phản ánh

Phương thức phản ánh sự kiện lễ hội của *VnExpress* như sau:

- Chọn các lễ hội lớn, ở những khu vực nổi tiếng như Đà Lạt, Đà Nẵng, Hội An, Huế hoặc lễ hội toàn quốc như Tết Nguyên đán để làm trọng điểm đưa tin.
- Chọn một số lễ hội đặc sắc ở địa phương, nhưng đưa tin không nhiều, không đậm.
- Với các lễ hội lớn, đưa tin theo mô hình:

Hình 3. Mô hình phương thức đưa tin các sự kiện lễ hội MTTN của báo *VnExpress*

- Các khía cạnh tập trung khai thác để phản ánh: thời điểm diễn ra lễ hội; các hoạt động đặc sắc, độc đáo của lễ hội; một số vấn đề xung quanh lễ hội; phê phán các hiện tượng tiêu cực phát sinh trong lễ hội

- Hình thức phản ánh: Tin: 300 - 550 từ/tin, thể hiện theo mô hình Kim Tự Tháp Ngược; bài chuyên đề: 880 – 1.200 từ/bài; ảnh: 1 - 10 ảnh/bài; video: 1, có thể lưu nhiều ngày sau sự kiện.

- Ngôn ngữ: cụ thể, rõ ràng, sử dụng nhiều trợ từ để nhấn mạnh, sử dụng nhiều yếu tố khẩu ngữ.

- Phong cách đưa tin: cụ thể, khách quan, theo nguyên tắc: “trình bày thông tin, ít bình luận”.

Tin bài đa dạng, phong phú, ảnh đẹp, có ý kiến phê phán, có video clip minh họa, có khai thác cả bài, ảnh của bạn đọc.

Qua phân tích, có thể thấy *VnExpress* sử dụng phong cách đưa tin quốc tế trong khi phản ánh các sự kiện lễ hội, tạo nên phong cách hiện đại phù hợp với báo mạng điện tử. Tuy nhiên, *VnExpress* thường chỉ chú trọng chọn những lễ hội xảy ra ở các khu vực lớn, nổi tiếng, dễ tiếp cận. Hầu như không có tin bài nào phản ánh các lễ hội ở Tây Nguyên, trong khi hệ thống lễ hội Tây Nguyên khá phong phú, đặc sắc và có nhiều vấn đề cần quan tâm chú ý (sự mai một của các lễ hội; ảnh hưởng của các dòng văn hóa, tôn giáo tới lễ hội Tây Nguyên...). Vấn đề được đề cập nhiều về Tây Nguyên không phải là văn hóa mà là vấn đề bóc lột Tây Nguyên, được đưa lên hàng đầu trong nhiều ngày. Trong loạt bài về Tết, có một số bài viết về hoạt động Tết ở các khu vực miền Trung khá phong phú, song nếu so với lượng bài phản ánh về Hà Nội và TP. Hồ Chí Minh thì còn quá ít.

Nhìn chung, phản ánh của *VnExpress* về lễ hội MTTN thể hiện một thái độ tích cực (nếu so sánh với lễ hội ở khu vực phía Bắc thường bị *VnExpress* phê phán như Lễ hội Hoa Hà Nội, Lễ hội Đền Hùng...). Tuy nhiên, sự quan tâm của *VnExpress* đối với khu vực MTTN thể hiện nhiều hơn ở vấn đề thiên tai, vì hầu như không có tin lễ hội nào của khu vực này lọt vào tin chính hàng đầu (top story) của *VnExpress*, trong khi nạn lụt ở miền Trung hồi tháng 11 liên tục chiếm lĩnh tin chính hàng đầu ngay cả trong thời gian diễn ra Đại lễ 1000 năm Thăng Long - Hà Nội). Qua đây, ta có thể thấy: thiên tai ở miền Trung là vấn đề thu hút sự chú ý hơn là văn hóa miền Trung; *VNExpress* chủ động, tích cực và có cách tiếp cận, đưa tin hợp lý, biết cách lôi kéo sự chú ý của độc giả về vấn đề nóng hổi cần quan tâm. Tuy nhiên, với vị thế và di sản lễ hội phong phú của miền Trung, sự khai thác thông tin, phản ánh bằng tin bài của *VnExpress* còn ít ỏi, chưa phản ánh được sự giàu có, hấp dẫn và giá trị to lớn của văn hóa MTTN.

VnExpress đã tận dụng những lợi thế của báo mạng như tính tương tác (bạn đọc viết, chia sẻ ảnh và đóng góp ý kiến), các đường link, lợi thế về công nghệ kỹ thuật (ảnh đẹp) để tăng cường sự phong phú và tính hấp dẫn cho các tin bài. Phong cách đưa tin ngắn gọn, nhanh chóng cung cấp thông tin cập nhật cho độc giả. Ngoài ra, các bộ ảnh về lễ hội ngoài tính thông tin còn có tính thẩm mỹ cao, vừa thỏa mãn nhu cầu thông tin vừa thỏa mãn nhu cầu giải trí cho độc giả. Tuy nhiên, *VNExpress* cũng có khuynh hướng hay tìm cách tăng tính quan trọng của tin bài bằng cách sử dụng các từ ngữ cường điệu, giật gân.

Như vậy, sự kiện lễ hội có thể bị lấn át bởi những vấn đề thời sự khác như thiên tai, kinh tế, an ninh - quốc phòng. Tuy nhiên, nếu sự kiện lễ hội gắn với vấn đề lớn như chủ quyền quốc gia, tinh thần yêu nước (Lễ hội Biển đảo và Lễ Khao lè thế lính Hoàng Sa) hoặc sự kiện lớn, gắn với cả nước như Tết Nguyên Đán... thì vẫn có thể là trọng điểm phản ánh trong thời gian khá dài. Bên cạnh tính độc đáo và đặc sắc thì tầm quan trọng, vùng ảnh hưởng của lễ hội chính là điểm quyết định khả năng xuất hiện trên báo chí của sự kiện lễ hội. Lễ hội ở những thành phố lớn, điểm du lịch nổi tiếng có ưu thế về mặt thông tin hơn so với các lễ hội ở những vùng khác.

Để xuất hiện trên trang *VnExpress*, sự kiện lễ hội MTTN phải cạnh tranh với nhiều sự kiện nóng khác. So với hai trung tâm là Hà Nội và TP. Hồ Chí Minh, sự kiện lễ hội MTTN ít nhận được sự quan tâm của *VnExpress* hơn. Vị thế thủ đô, trung tâm của cả nước khiến cho các lễ hội ở Hà Nội có quy mô lớn, ý nghĩa quan trọng và tầm ảnh hưởng lớn, thu hút nhiều sự chú ý và do đó được đưa tin nhiều hơn, sâu hơn, dày đặc hơn (Lễ hội Hoa Hà Nội, Đại lễ 1000 năm Thăng Long – Hà Nội...). Ngoài ra, một điều đáng chú ý là *VnExpress* có thể chọn đưa tin về sự cố lễ hội lớn ở nước ngoài chứ không đưa tin về các lễ hội ở trong nước (sự cố giẫm đạp kinh hoàng ở Lễ hội Nước của Campuchia được đưa rất nhiều, đậm, nhiều ngày).

3. Kết luận và kiến nghị

MTTN có hệ thống lễ hội phong phú, bao gồm cả lễ hội truyền thống và hiện

đại. Đó chính là một kho tàng văn hóa quý báu, phản ánh sự giàu có, đa dạng, độc đáo của văn hóa khu vực, phản ánh lịch sử dựng nước, giữ nước đầy oai hùng, oanh liệt của nhân dân MTTN và sự năng động, phát triển không ngừng của khu vực này, cũng như thể hiện những truyền thống, phẩm chất nhân văn tích cực của con người MTTN. Hơn nữa, MTTN có vị trí địa - chính trị, kinh tế quan trọng đối với cả nước. Do đó, lễ hội MTTN có giá trị tin tức rất lớn, là một nguồn khai thác thông tin rất có giá trị đối với báo chí.

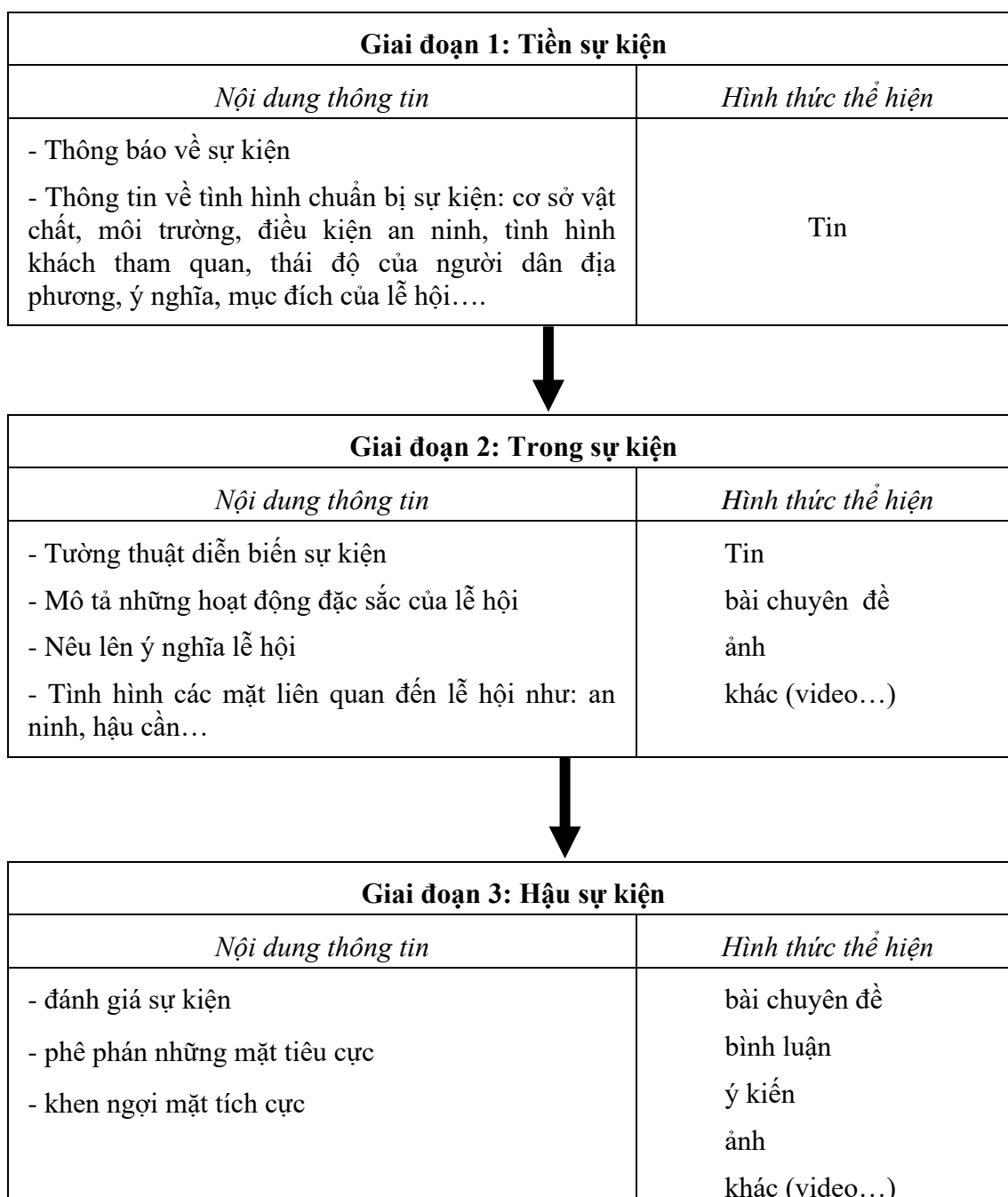
Phương thức phản ánh sự kiện lễ hội MTTN của báo điện tử VnExpress đã phác họa nên một miền Trung với nền văn hóa đa dạng và độc đáo, những hoạt động văn hóa sôi nổi, những con người thân thiện, hiền hòa, thông minh, sáng tạo, năng động, có kỉ luật. Tuy nhiên, số lượng sự kiện lễ hội được phản ánh còn ít, khu vực Tây Nguyên còn bị bỏ qua. Sự kiện lễ hội MTTN cũng bị lấn át bởi những vấn đề “nóng” khác của khu vực như thiên tai, khai thác tài nguyên khoáng sản. Phương thức phản ánh này có thể dẫn đến tạo ra ấn tượng một “miền Trung thiên tai” hơn là một “miền Trung lễ hội”.

Bằng phương thức đưa tin bài hiện đại, khai thác những ưu thế về kỹ thuật của báo mạng điện tử, phương pháp khai thác sự kiện từ nhiều góc độ làm cho nội dung tin bài phong phú, tránh được sự nhàm chán, đơn điệu, tăng cường hiệu quả thông tin và tính thẩm mỹ của tin bài, báo *VnExpress* đã cho chúng ta những kinh nghiệm quý trong việc hiện đại hoá phương pháp đưa tin, bài phản ánh các sự kiện, đặc biệt là loại sự kiện lễ hội. Những kinh nghiệm về phương thức đưa tin sự kiện lễ hội cần được bổ sung vào mảng giảng dạy các môn “Phương pháp viết tin bài” trong các chương trình đào tạo cử nhân báo chí.

Qua nghiên cứu, tác giả đề xuất mô hình đưa tin về sự kiện lễ hội để ứng dụng cho giảng dạy phần kỹ năng làm báo (*xem hình 4, trang kế tiếp*).

Để lễ hội miền Trung – Tây Nguyên nhận được nhiều sự quan tâm hơn của báo giới, khu vực này cần chú trọng đẩy mạnh công tác quan hệ công chúng (PR) cho sự kiện, đặc biệt chú ý đến mảng quan hệ báo chí. Đây là lĩnh vực mà PR có thể phát huy tác dụng tích cực.

Sự kiện lễ hội là nơi tập trung những giá trị văn hóa, lịch sử, là nơi phản ánh tình hình đời sống, kinh tế, xã hội, an ninh, chính trị của cộng đồng, là nơi thể hiện tài năng sáng tạo, trình độ phát triển văn hóa, nghệ thuật của nhân dân. Nhiệm vụ của báo chí là phải tìm cách khai thác, phản ánh sự kiện lễ hội một cách hợp lý nhằm góp phần quảng bá những giá trị tốt đẹp, bảo tồn và phát triển nền văn hóa dân tộc, giáo dục truyền thống, giáo dục lòng yêu quê hương đất nước cho nhân dân. Đó chính là nhiệm vụ, là sứ mạng cao cả của báo chí mà người giảng viên báo chí cần khai thác để khắc sâu cho sinh viên báo chí thông qua việc giảng dạy các kỹ năng phản ánh sự kiện lễ hội trên báo chí.

Hình 3. Mô hình phương thức đưa tin về sự kiện lễ hội**TÀI LIỆU THAM KHẢO**

- [1] Đỗ Hà - Quang Vinh (2006), Những lễ hội truyền thống Việt Nam, NXB Văn hóa.
- [2] Nhà xuất bản Thông tấn (2006), Các thủ thuật làm báo điện tử, Hà Nội
- [3] Trần Thị Hòa (2009), Đề cương bài giảng môn Tổ chức sự kiện, Học viện Báo chí và Tuyên truyền, Hà Nội.

**FESTIVALS OF THE CENTRAL REGION AND HIGHLANDS
OF VIETNAM IN THE MEDIA FOR PROMOTING TOURISM:
HOW THE VNEXPRESS REPORTED THE EVENTS**

Tran Thi Hoa

The University of Danang – University of Science and Education

ABSTRACT

The Central Region and Highlands of Vietnam has a unique system of traditional and modern festivals. Media coverage of these festivals can promote the publicity of cultural values of this region to domestic and international visitors, thus promote the development of tourism in the region. This paper describes how the *VnExpress*, as the leading e-newspaper of Vietnam and the most popular Vietnamese e-newspaper in the world, reported the festivals of the Central Region and Highlands in the year 2010. Research shows that the *VnExpress* paid little attention to the festivals of the Central Region and Highlands, and this attention does not match with the importance of the region. The Central Region and Highlands was portrayed in the *VnExpress* as a “region of natural disasters” rather than a “region of festivals”. The *VnExpress* also focused more coverage on the economic and national security problems than on the festival events of this region. This result suggests a need for appropriate public relation strategies to promote the publicity of festivals of the Central Region and Highlands in the media in the time to come. The research also leads to a three-stage model for reporting the festival events in the media, which includes pre-event, in-event, and post-event stage.

---

* ThS. Trần Thị Hòa - Trường Đại học Sư phạm, Đại học Đà Nẵng